

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-479-5-14>

MODERN APPROACHES TO THE FORMATION OF CURRICULUM FOR PHYSICAL EDUCATION IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS IN EUROPEAN COUNTRIES

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄВРОПИ

Matsola K. V.   **Мацола К. В.**

Postgraduate Student   *аспірантка,*
Prydniprovsk State Academy of Physical   *Придніпровська державна академія*
Culture and Sport   *фізичної культури і спорту*
Dnipro, Ukraine   *м. Дніпро, Україна*

Вступ. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні посилюється увага суспільства до вирішення проблем формування особистості, її своєчасного фізичного і психічного розвитку, стимулювання творчої активності. Особливого значення ці проблеми набувають у системі навчання і виховання дітей дошкільного віку, що є одним із найважливіших державних завдань [1].

Удосконаленню та збагаченню вітчизняної системи фізичного виховання дітей дошкільного віку буде сприяти вивчення особливостей та тенденцій розвитку фізичного виховання в закладах дошкільної освіти закордоном, зокрема, у країнах Європи, на етапі входження нашої держави в європейський освітній простір [2].

Мета дослідження – на основі аналізу науково-методичної літератури та документальних матеріалів визначити сучасні підходи до формування програм фізичного виховання в закладах дошкільної освіти в країнах Європи.

Результати дослідження та їх обговорення. У 2022 році міжурядовим освітнім проектом «European Schools» було затверджено навчальну програму ранньої освіти для дитячих садків та початкової школи країн-членів Європейського Союзу, зокрема для дітей співробітників інституцій ЄС [3, 4]. Слід зазначити, що мережа «Європейських шкіл» поступово розширюється і програми навчання беруться за основу «звичайними» школами в країнах Європи.

Навчальна програма ранньої освіти є загальною основою, на підставі якої кожен європейський дитячий садок має сформулювати власну детальну програму та навчальні стратегії відповідно до місцевих та регіональних умов. Керівництво закладу освіти несе відповідальність за розробку «Вказівок щодо впровадження навчальної програми ранньої

освіти» на місцевому рівні. При розробці місцевих методичних рекомендацій щодо виконання навчального плану рекомендується залучати вчителів, вихователів та батьків.

Основний зміст навчальної програми ранньої освіти складається з чотирьох сфер: «Я і моє тіло», «Я як особистість», «Я та інші», «Я і світ». Ці сфери базуються на фізичному, психічному, соціальному, когнітивному та емоційному розвитку дітей.

Навчальні цілі та очікувані результати/компетентності визначають зміст ранньої освіти. Результати/компетентності надають конкретну інформацію про прогрес дитини, уточнюють зміст викладання та навчання та вказують на те, чого може досягти більшість дітей.

Метою сфери «Я і моє тіло» є формування знань щодо управління та контролю власного тіла, розвиток просторового сприйняття, моторики та сенсорних навичок; формування знань про власне здоров'я, гігієну та безпеку і відповідальність за них.

Дана сфера включає в себе п'ять розділів, пов'язаних з використанням різних галузей знань:

1. За допомогою використання органів чуття дитина активно досліджує світ та розвиває свою уяву в танцях, музиці, мистецтві та іграх.

2. Дослідження можливостей руху тіла (формування правильної постави, виконання основних рухових дій, створення нових рухів, імітаційні дії).

3. Використанні різних інструментів та обладнання (розвиток координації рухів рук і зорового аналізатора, дрібної та великої моторики, маніпулятивні дії, використання дрібних предметів, навчального приладдя, іграшок, спортивного інвентаря, в тому числі разом з іншими дітьми).

4. Розвиток просторового сприйняття, розуміння безпеки та небезпеки (участь в іграх, дотримання інструкцій та правил, «чесної гри»).

5. Визнання важливості особистої гігієни та збереження здоров'я (дотримання правил особистої і суспільної гігієни, розуміння ролі зорового харчування, опис тілесних відчуттів при різних видах діяльності, участь у діях по організації навчального простору).

Перспективне планування, яке представлено у даній програмі, залишає достатньо гнучкості для прояву творчості та індивідуальності кожного викладача. Викладання та навчання в дошкільному віці є цілісними, і різні сфери розвитку не розділені на навчальні предмети.

У програмі важливе значення також надається навчальному середовищу. Заклади освіти повинні створити найкращу фізичну, психологічну та соціальну атмосферу для розвитку, навчання і

викладання. Сприятливе навчальне середовище повинне бути інтерактивним, стимулюючим і безпечним, задовольняти різноманітні потреби дітей. Просторова організація передбачає певні зони для здійснення різних функцій і надає дитині доступ до інструментів та обладнання.

Вчителі та асистенти з можливою допомогою інших працівників закладу дошкільної освіти організують середовище відповідно до цілей навчання, забезпечуючи адекватний нагляд. Позитивні стосунки між дітьми, а також між дітьми та дорослими є фундаментальними.

Важливе значення надається освітній підтримці дітей, які цього потребують (діти з ослабленим здоров'ям, особливими потребами у навчанні, психологічними проблемами або обдаровані діти).

Освітня підтримка передбачає:

- диференційоване викладання і навчання всередині групи;
- викладання та навчання в малих групах;
- викладання та навчання у позанавчальному процесі у малих групах або індивідуально.

Важлива увага у програмі приділена наступності циклів освіти, переходу від дошкільної до початкової освіти. Для цього організується співпраця між вихователями дитячих садків та учителями початкової школи. У рамках співпраці можуть бути передбачені офіційні та неофіційні зустрічі, візити, спільні заходи, обмін інформацією, портфоліо дитини. При вступі дітей на навчання у початкову школу вчителі початкових класів повинні враховувати індивідуальні особливості та адаптувати свої стратегії та плани до реальних потреб кожної дитини.

Враховуючи різні ситуації, які можуть скластися під час навчання, програмою запропоновано можливість організації дистанційного або змішаного навчання. При організації дистанційного навчання заклад дошкільної освіти прагне об'єднати всіх зацікавлених сторін (вихователів, дітей, батьків) між собою. У програмі наголошено, що має бути баланс між онлайн і офлайн навчанням, пропонуваним дітям, для збереження їх благополуччя.

Значну увагу приділено оцінюванню діяльності дітей. Його метою є не порівняння дітей, а спостереження за індивідуальним розвитком. Оцінювання здійснюється регулярно і прозоро, є чітко орієнтованим як на процес, так і на результат, індивідуалізоване і доповнюється самооцінкою дитини.

Викладачі за підтримки батьків постійно оцінюють знання, навички та компетенції дітей у чотирьох областях навчальної програми, пов'язаних із навчальними цілями програми та їх результатами. Діти є активними учасниками процесу їх оцінювання.

До основних форм оцінювання відносяться: визначення профілю навчання дитини, спостереження. До додаткових інструментів оцінювання також належать: портфоліо (колекція робіт дитини, записи самооцінки та оцінки вихователя за певний період часу); посібник із досягнення цілей навчання (настанови, які описують рівень компетенцій дитини в чотирьох сферах дошкільної освіти на послідовних етапах розвитку дитини); запис розвитку дитини (відображає прогрес, якого досягли діти, ґрунтується на даних із портфоліо та посібника з цілей навчання); зустрічі з батьками (на них здійснюється обмін інформацією про розвиток дітей, що засновані на інформації з портфоліо та запису розвитку дитини).

Висновки. Програма, запропонована освітнім проектом «European Schools», має цілісну структуру, що включає в себе чотири освітні сфери, які не розподіляються на окремі навчальні предмети, а передбачають єдиний підхід до формування компетентностей дитини. Слід зазначити, що дана програма подібна за змістом до програм дошкільної освіти в багатьох країнах Європи. Особливості змісту та структури програми європейських шкіл можна використовувати при розробці програм навчання і виховання дітей дошкільного віку в нашій країні.

Література:

1. Гулюк Н.О., Пальчук М.Б. Сучасна концепція системи фізичного виховання в закладах дошкільної освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Вип. 3(175). С. 71–76. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).12](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).12)
2. Косенчук О.Г. Світові тенденції та напрями розвитку дошкільної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Випуск 31. С. 43–56. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-43-56>
3. Early Education Curriculum – Nursery and Primary Cycles of the European Schools. *Schola Europaea / Office of the Secretary-General Pedagogical Development Unit*, 2022. 67 p.
4. European Commission / EACEA / Eurydice. Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2023: Early childhood education and care. Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 32 p.